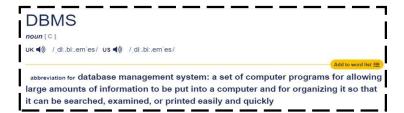
HỆ QUẢN TRỊ CƠ SỞ DỮ LIỆU

NGUYEN MINH NHUT

INFORMATION SYSTEM ENGINEERING

Database Management and Administration

Oracle's Large Business Database

Trong chương này chúng ta sẽ học những nội dung:

- CHƯƠNG 3 QUÂN LÝ GÌAO TẮC
- Tính ACID trong hệ quản trị CSDL
- Giao tác và Lịch giao tác trong Hệ quản trị CSDL
- Lịch tuần tự, lịch tuần tự
- · Lịch khả tuần tự theo View
- Một số kiến thức liên quan khác

PHÂN 1

TÍNH ACID TRONG HỆ QUẢN TRỊ CSDL

Một hệ quản trị cơ sở dữ liệu thường làm việc các giao tác hay còn gọi là Transactions. Mỗi Transaction trong CSDL đảm bảo tính ACID (tomicity, Consistency, Isolation, Durability, đảm bảo tính đồng nhất và bền vững của giao dịch trong cơ sở dữ liệu)

• Định nghĩa Transaction

- Một cơ sở dữ liệu thường làm việc với một *Giao tác (Transaction)*,
   là tập hợp các hành động nhỏ, nhằm mục đích truy cập và sửa đổi
   CSDL.
- Trong quá trình làm việc với một $c\sigma s\dot{\sigma} d\tilde{u}$ liệu và các giao dịch liên quan của nó, rất quan trọng là các giao dịch được quản lý một cách mượt mà, liền mạch và đáng tin cậy.

Định nghĩa Transaction

Một cơ sở dữ liệu thường được sử dụng bởi **nhiều người dùng đồng thời**. Khi làm việc với cơ sở dữ liệu, người dùng sẽ **tương tác với cơ sở dữ liệu** để đạt được kết quả. Sự tương tác này với cơ sở dữ liệu là **một chuỗi các bước logic** được thực thi tuần tự. Đây được gọi là các **giao dịch** (Transaction).

Quản lý Transactions

- Trên thực tế một CSDL được truy cập bởi nhiều người dùng → vào cùng một thời điểm. Điều này ngụ ý rằng ngụ ý rằng có nhiều giao dịch diễn ra đồng thời cho nhiều người dùng trên một cơ sở dữ liệu duy nhất tại một thời điểm nhất định
- Các vấn đề thường gặp: Sai dữ liệu, Treo hệ thống Định nghĩa Quản lý Transaction

Quản lý Transactions là quản lý truy cập nhiều người dùng vào một thời điểm, đảm bảo dữ liệu diễn ra đồng thời và nhất quán, không gây ra tình trạng sai, mất, treo hệ thống.

- Có 2 loại giao tác chính trong Transaction:
  - Giao tác Read: SELECT
  - Giao tác Write: UPDATE, INSERT, DELETE

Ví dụ về một giao tác trong CSDL

Bạn A muốn chuyển cho bạn B 200.000 VNĐ, thì một khoảng trừ của A sẽ A sẽ được cộng vào B

- Ví dụ trên sẽ được minh họa từng bước như sau:
  - Read số dư tài khoản của ban A
  - Thực hiện phép gán số dư A = số dư A khoản tiền chuyển
  - Write dữ liệu gán số dư A vào CSDL
  - Read số dư tài khoản của bạn B
  - Thực hiện phép gán số dư B = số dư B + khoản tiền chuyển
  - Write dữ liệu gán số dư B vào CSDL
- Tất cả những bước trên được gọi là giao tác trong CSDL.
- Các bước trên có thể dẫn đến trường hợp mất nhất quán dữ liệu. Việc giải quyết nhất quán dữ liệu có 2 hành động cụ thể:
  - COMMIT: Nếu giao dịch đạt <u>đến cuối</u> của thứ tự được xác định, nếu nó lưu vào CSDL
  - ROLLBACK: Thu hồi một giao dịch, hoàn tác các thay đổi mà các giao dịch không hoàn thành có thể đã thực hiện.

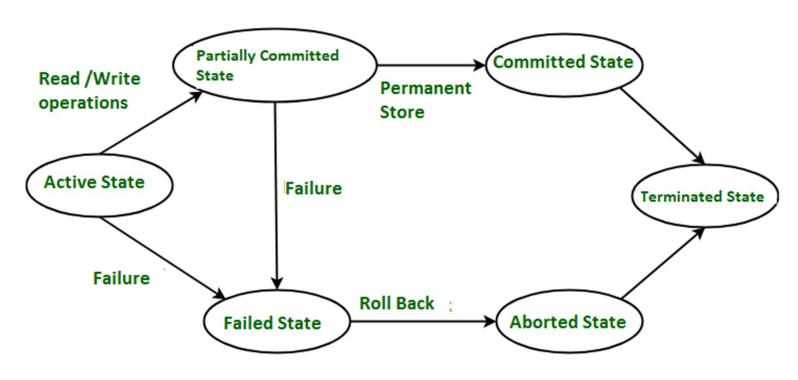

• Tinh ACID trong Transaction

- -**Tính nguyên tử (Atomicity)**: Giao dịch được xem là hoàn thành hoặc không được thực hiện chút nào. Các hoạt động COMMIT và ROLLBACK được thiết kế để duy trì tính nguyên tử của cơ sở dữ liệu.
- -**Tính nhất quán (Consistency):** Đảm bảo tính chính xác của cơ sở dữ liệu. Cơ sở dữ liệu phải ở trong một trạng thái nhất quán trước và sau giao dịch. Ví dụ, nếu một số tiền được trừ từ tài khoản người dùng, thì số tiền đó phải được thêm vào nơi khác để duy trì trạng thái tổng thể của hệ thống.
- -Tính cô lập (Isolation): Cho phép một giao dịch thực thi độc lập mà không có sự can thiệp từ các giao dịch khác. Đảm bảo rằng nhiều giao dịch xảy ra đồng thời sẽ dẫn đến cùng một hiệu ứng như các giao dịch được thực thi tuần tự trên cơ sở dữ liêu.
- -Tính bền vững (Durability): Đảm bảo rằng mỗi giao dịch hoàn thành được duy trì trong cơ sở dữ liệu và thông tin không bị mất ngay cả khi hệ thống gặp sự cố. Các giao dịch đã hoàn thành không được phép bị rollback. Thay vào đó, tính bền vững đảm bảo rằng nếu một giao dịch đã hoàn thành, thì nó phải có mặt trong cơ sở dữ liệu, và nếu giao dịch đã được thực hiện sai, thì một giao dịch khác phải được thực hiện để hoàn tác các thay đổi

• Trạng thái trong Transaction

Transaction States in DBMS

PHÂN 2

LICH GIAO TÁC, VÀ CÁC LOẠI LICH GIAO TÁC

Lịch giao tác là thứ tự thực thi của các giao dịch trong cơ sở dữ liệu. Có 4 loại lịch giao tác: Lịch tuần tự, Lịch Song Song, Lịch không truyền dẫn, lịch khả phục hồi.

- Lich giao tác (Transaction Schedule)
  - Kí hiệu đọc trên đơn vị dữ liệu $X \rightarrow R(X)$, ký hiệu viết trên dữ liệu $X \rightarrow W(X)$
  - Khi nhiều giao dịch đang chạy đồng thời, thì cần phải có một chuỗi trong đó các hoạt động được thực hiện vì vào một thời điểm, chỉ có một hoạt động có thể được thực hiện trên cơ sở dữ liệu. Chuỗi các hoạt động này được gọi là lịch. Chuỗi hoạt động sau đây là một lịch. Ở đây, chúng ta có hai giao dịch T1 và T2 đang chạy đồng thời
  - Ví dụ hai Transaction T1, T2

T1	T2
$\begin{array}{c} R(X) \\ W(X) \\ R(Y) \end{array}$	
	$\begin{array}{c} R(Y) \\ R(X) \\ W(Y) \end{array}$

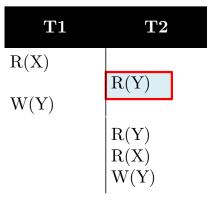
Các loại lịch giao tác:

- Lịch giao tác tuần tự (Serial Transaction), một giao dịch được thực thi hoàn toàn trước khi bắt đầu thực thi giao dịch khác. Nói cách khác, chúng ta có thể nói rằng trong một lịch giao tác tuần tự, một giao dịch không bắt đầu thực thi cho đến khi giao dịch đang chạy kết thúc thực thi
- Ví dụ hai Transaction T1, T2 theo Serial Transaction

T1	T2
$\begin{array}{c} R(X) \\ W(X) \\ R(Y) \end{array}$	
	$\begin{array}{c} R(Y) \\ R(X) \\ W(Y) \end{array}$

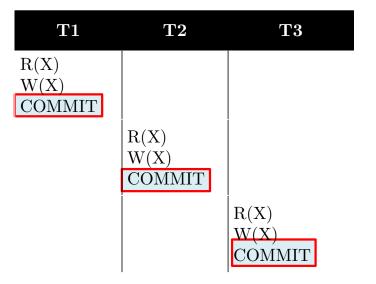
- Các loại lịch giao tác:
  - Lịch giao tác đồng thời (Concurrent Transaction), nhiều hơn một giao dịch được thực thi đồng thời.
  - Ví dụ hai Transaction T1, T2 theo Concurrent Transaction

Page 12

- Các loại lịch giao tác:
  - Lịch giao tác không truyền dẫn (Cascasdeless Transaction), nếu một giao dịch sẽ thực hiện hoạt động đọc trên một giá trị, nó phải chờ cho đến khi giao dịch đang thực hiện ghi vào giá trị đó được COMMIT.
  - Ví du hai Transaction T1, T2, T3 theo Concurrent Transaction

- Các loại lịch giao tác:
  - Lịch giao tác khả phục hồi (Recoverable Transaction), nếu một giao dịch đang đọc một giá trị đã được cập nhật bởi một giao dịch khác, thì giao dịch này chỉ có thể COMMIT sau khi giao dịch khác đó đã COMMIT để cập nhật giá trị. Ví dụ hai Transaction T1, T2 theo Recoverable Transaction

T 1	T2
R(X) $W(X)$	
COMMIT	R(X) W(X) R(X)

- Lịch khả tuần tự (Serializability Schedule):
  - Một lịch giao tác S gồm n giao tác được gọi là tuần tự hóa nếu nó có thể được thực hiện giống như một lịch giao dịch tuần tự của n giao dịch tương tự. Hai lịch S và S' ở dưới được gọi là đương nhau khi:
    - S và S' phải <u>cùng một tập hợp g</u>iao dịch
    - Thứ tự mỗi cặp xung đột trong S và S'
       là giống nhau
    - Sau khi giao hoán thứ tự các giao tác thì không xảy ra xung đột.

Nếu cả hai giao dịch đều xử lý các mục dữ liệu khác nhau, thì sẽ không có xung đột nên chúng ta có thể hoán đổi chúng để đạt được lịch giao dịch tuần tự. Ví dụ, nếu T1 đang đọc giá trị của mục dữ liệu A và T2 đang đọc giá trị của mục dữ liệu B, vì cả hai đều là khác nhau, chúng ta có thể hoán đổi chúng.

T1	T2	T 1	T2
R(X) $W(X)$		R(X) $W(X)$	
$ \begin{array}{c} R(Y) \\ W(Y) \end{array} $		(11)	R(Y) $W(Y)$
(1)	R(X)	R(Y)	W(1)
	R(Y)	W(Y)	R(X)
1.1	W(Y)		W(X)

Lịch S

Lich S'

- · Các trường hợp gây mất tính nhất quán dữ liệu:
  - Nếu cả hai giao tác Ti và Tj
 đang xử lý cùng một dữ liệu X, chúng phải kiểm tra chúng xung đột các trường hợp sau:
    - $\bullet$ Nếu Ti thực hiện R(X) và T
j thực hiện R(X), thì không có xung đột vì cả hai đ
ang thao tác đọc
    - ullet Nếu Ti thực hiện R(X) và Tj thực hiện W(X), thì có xung đột
    - Nếu Ti thực hiện W(X) và Tj thực hiện R(X), thì có xung đột
    - Nếu Ti thực hiện W(X) và Tj thực hiện W(X), thì có xung đột
  - Tóm lại trường hợp có xung đột xảy ra khi và chỉ khi có ít nhất một giao tác ghi trên cùng dữ liệu.

PHÂN 3 ĐỘ THỊ CHỜ VÀ PHƯƠNG PHÁP 17 KHẢ TUẬN TỰ

Đồ thị chờ là một công cụ để phân tích tính tuần tự hóa trong lịch giao dịch đồng thời. Phương pháp tuần tự hóa đồ thị sử dụng loại bỏ các chu trình trong đồ thị chờ để xác định tính tuần tự hóa của lịch.

• Đồ thị chờ

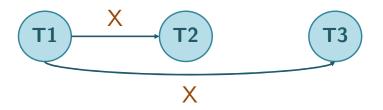
- Đồ thị chờ là một công cụ để phân tích tính tuần tự hóa trong lịch giao dịch đồng thời. Phương pháp tuần tự hóa đồ thị sử dụng loại bỏ các chu trình trong đồ thị chờ để xác định tính tuần tự hóa của lịch.
  - Nếu Ti thực hiện R(X) và Tj thực hiện R(X), thì không có xung đột vì cả hai đang thao tác đọc
  - Nếu Ti thực hiện R(X) và Tj thực hiện W(X), thì có xung đột
  - $\bullet$ Nếu Ti thực hiện W(X) và Tj thực hiện R(X), thì có xung đột
  - $\bullet$ Nếu Ti thực hiện W(X) và Tj thực hiện W(X), thì có xung đột
- Đồ thị chờ là đồ thị có hướng có:
  - Đỉnh là các giao tác (Transaction)
  - Cạnh từ Ti đến Tj nếu tồn tại xung đột khi có W(X) trên Ti, Tj (Ti trước Tj)
  - Cạnh từ T
j đến Ti nếu tồn tại xung đột khi có W(X) trên T
j, Ti (Tj trước Ti)

· Ví dụ về đồ thị chờ

 Ta c
ó ... W1(X)... R2(X).... Vẽ từ T1 $\Rightarrow$ T2 trên đơn vị
 Dữ liệu X

Ta có ...W1(X)... R3(X)... Vẽ cung từ T1 $\rightarrow$ T3 trên đơn Vị dữ liệu X

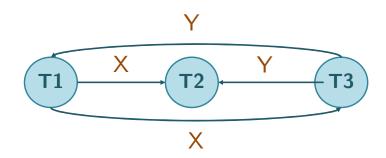

T 1	T2	T3
R(X) W(X)	R(X) $W(X)$ $R(Y)$ $W(Y)$	R(Y) $W(Y)$
$\begin{array}{c} R(Y) \\ W(Y) \end{array}$		$\frac{R(X)}{W(X)}$

· Ví dụ về đồ thị chờ

Ta có ...W3(Y) ... R2(Y)... vẽ đồ thị từ T3 $\rightarrow$ T2 trên Y Ta có ...W3(Y) ... R1(Y) vẽ đồ thị từ T3 $\rightarrow$ T1 trên Y.

T 1	T2	Т3
R(X) W(X) R(Y) W(Y)	R(X) W(X) R(Y) W(Y)	R(Y) W(Y)
		R(X) $W(X)$

- Lịch khả tuần tự Conflict Serializable, View Serializable
  - Lịch khả tuần tự theo Conflict Serializable: Khi lịch S hoán vị và tương đương với một lịch tuần tự S', thì lịch đó gọi là lịch Conflict Serializable
  - Đánh giá đồ thị chờ KHÔNG có chu trình → Lịch khả tuần tự Conflict

T 1	T2	T 1	T2
$\begin{array}{c} R(X) \\ W(X) \\ R(Y) \\ W(Y) \end{array}$		R(X) $W(X)$	R(Y) W(Y)
W(I)	$ \begin{vmatrix} R(X) \\ W(X) \\ R(Y) \\ W(Y) \end{vmatrix} $	R(Y) W(Y)	R(X) W(X)
Lie	ch S	Liz	-h S'

Lich 2

- Lịch khả tuần tự Conflict Serializable, View Serializable
  - Lịch View-Equilvalent: Hai lịch S và S' được gọi là View-Equilvalent khi và chỉ khi:
    - Nếu S có $Wj(A) \rightarrow Ri(A)$ thì trong S' cũng có $Wj(A) \rightarrow Ri(A)$
    - Nếu S kết thúc bằng Wi(A) thì S' cũng kết thúc bằng Wi(A)
    - Nếu S bắt đầu bằng Ri(A) thì S' cũng bắt đầu bằng Ri(A)

Xét lich S và S':

- Điều kiện 1 cả hai lịch đều không có Wj(A) →
   Ri(A) nên cả hai đều thỏa
- Điều kiện 2 lịch S kết thúc bằng W1(A) và S' kết thúc bằng W1(A), nên thỏa điều kiện 2
- Điều kiện 3 lịch S bắt đầu R1(A) và S' cũng bắt đầu bằng R1(A), nên thỏa điều kiện 2
- → Nên lịch S và S' tương đương theo View

	$\mathbf{S}$	
T1	T2	Т3
R(A)	XX7(A)	
W(A)	W(A)	
		W(A)

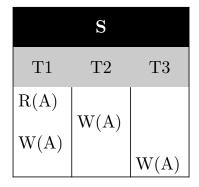
	$\mathbf{S}$	
T1	Т2	Т3
R(A) $W(A)$	TT7/ A)	
	W(A)	W(A)

- Lịch khả tuần tự Conflict Serializable, View Serializable
  - Lịch khả tuần tự theo View Serializable: Lịch S được gọi là View Serializable khi tồn tại lịch S' tuần tự tương đương với S theo chuẩn View-Equilvalent.

Xét lịch S và S':

- S và S' tương đương theo View
- S' tuần tư
- → Nên S khả tuần tự theo View

	s [,]	
T1	T2	Т3
R(A) $W(A)$	W(A)	
	, ,	W(A)

· Cách xác định lịch khả tuần tự theo View bằng đồ thị chờ

Cho lịch S có 3 Transaction T1, T2, T3.

- Bước 1: Thêm Tb và Tf vào lịch S
  - Bước 1.1 Thêm Tb vào đầu lịch S sao cho Tb ghi hết tất cả dữ liệu khởi tạo ban đầu
  - Bước 1.2 Thêm Tf vào cuối lịch S sao cho Tf
     đọc hết tất cả đơn vị dữ liệu trên S

	S	
T1	T2	Т3
W(A)		
	R(B) $W(A)$	
***(D)		W(A)
W(B)		W(B)

Tf
R(A) R(B)

· Cách xác định lịch khả tuần tự theo View bằng đồ thị chờ

Cho lịch S có 3 Transaction T1, T2, T3.

- Bước 2: Vẽ đồ thị Phức (Poly Graph) được định nghĩa như sau:
  - **Dình** là các Transaction Tb, Tf, Ti (i=1,2,3,..)
  - Canh
    - Nếu ...Wi(A) ... Rj(A)... thì vẽ cung từ Ti → Tj trên đơn vị dữ liệu A (1)
    - Xét từng cặp ...Wi(A)...Rj(A) tại (1) và Tk nằm trước Ti và sau Tj, giao tác Wk(A)
      - Nếu Tb = Ti và Tj ≠Tf, chèn cung Tj → Tk
      - Nếu Tb ≠ Ti và Tj = Tf, chèn cung Tk → Ti
      - Nếu Tb ≠ Ti và Tj ≠Tf, chèn cung Tk → Ti và Tj → Tk

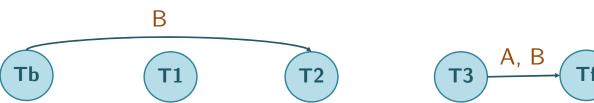
		S		
Tb	T1	T2	Т3	Tf
W(A) W(B)	W(A)			
		R(B) W(A)	TT7 (A)	
	W(B)		W(A) $W(B)$	
				R(A) R(B)

· Cách xác định lịch khả tuần tự theo View bằng đồ thị chờ

Cho lịch S có 3 Transaction T1, T2, T3.

- Ta có Wb(B) ... R2(B)... nên Tb → T2 trên đơn vị dữ liêu B
- Ta có ...W3(A) ... Rf(A)... nên T3 → Tf trên đơn vị dữ liệu A
- Ta có ...W3(B) ... Rf(B)... nên T3 → Tf trên đơn vị dữ liệu B

10		1	10	
W(A)				
W(B)				
	W(A)			
		R(B)		
		W(A)		
			W(A)	
	W(B)		\	
			W(B)	_
				R(A)
				R(B)

T2

Th

T1

Т3

Tf

· Cách xác định lịch khả tuần tự theo View bằng đồ thị chờ

Tb

W(A)

W(B)

T1

W(A)

T2

R(B)

W(A)

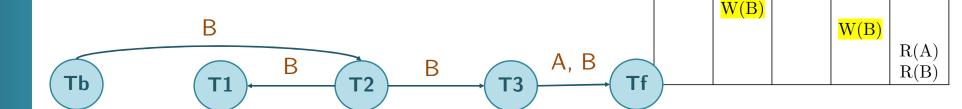
T3

W(A)

Tf

Cho lịch S có 3 Transaction T1, T2, T3.

- Xét Tb → T2 trên đơn vị dữ liệu B
  - Ta có Tk = T3 có W3(B) và Ti = Tb, Tj ≠ Tf (Tj = T2) nên vẽ cung từ T2 → T3
  - Ta có Tk = T1 có W1(B) và Ti = Tb, Tj ≠ Tf (Tj = T1) nên vẽ cung từ T2 → T1

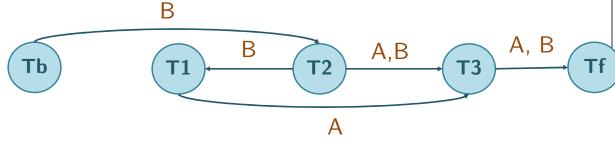

· Cách xác định lịch khả tuần tự theo View bằng đồ thị chờ

Cho lịch S có 3 Transaction T1, T2, T3.

- Xét cặp T3 → Tf trên đơn vị dữ liệu A:
  - Ta có Tk = T1 có W1(A) trước T3 và Ti ≠ Tb (Ti = Tk) và Tj = Tf nên vẽ từ T1 → T3
  - Ta có Tk = T2 có W2(A) trước T3 và Ti ≠ Tb (Ti = Tk) và Tj = Tf nên vẽ từ T2 → T3

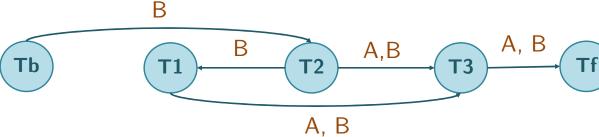

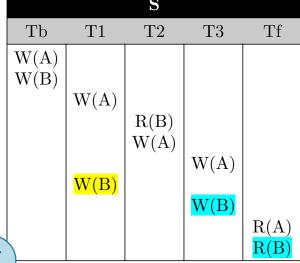
· Cách xác định lịch khả tuần tự theo View bằng đồ thị chờ

Cho lịch S có 3 Transaction T1, T2, T3.

- Xét cặp T3 → Tf trên đơn vị dữ liệu B
  - Ta có Tk = T1 có W1(B) trước T3 à Ti ≠ Tb (Ti = Tk) và Tj = Tf nên vẽ từ T1 → T3
- Đồ thị KHÔNG CÓ chu trình → Lịch khả tuần tự theo
   View theo thứ tư T2; T1; T3

Nhận xét: Một lịch khả tuần tự theo Conflict => Lịch khả tuần tự theo View

Bài tập Chương 3

• Bài tập Chương 3

Cho các lịch S sau đây:

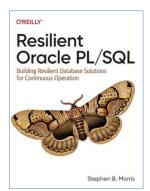
- 1. S: r2(B) w2(A) r1(A) r3(A) w1(B) w2(B) w3(B)
- 2. S: w1(A) r3(A) r2(A) w2(A) r1(A) w3(A)
- 3. S: r2(A) r1(A) w1(C) r3(C) w1(B) r4(B) w3(A) r4(C) w2(D) r2(B) w4(A) w4(B)
- 4. S: w1(A) r2(A) w2(A) r1(A)
- 5. S: r1(A) r3(D) w1(B) r2(B) w3(B) r4(B) w2(C) r5(C) w4(E) r5(E) w5(B)
- 6. S: w1(A) r2(A) w3(A) r4(A) w5(A) r6(A)
- 7. S: r1(X) r2(X) w1(X) w2(X)

Yêu cầu:

- 1. Lịch nào khả tuần tự theo Conflict. Giải thích
- 2. Lịch nào khả tuần tự theo View. Giải thích

Reference

- [1] Abraham Silberschatz, Henry F. Korth, S. Sudarshan, Database System Concepts, 7th Edition, 2020.
- [2] Stephen B. Maris, "Resillent Oracle PL/SQL 1st Edition", O'Reilly, 2023

CẨM ƠN ĐÃ THEO DÕI

- ftisu.vn
- minhnhut.ftisu@gmail.com
- 0939013911